

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 1. Symbola, & similitudines.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

Interrogaverunt eum: quis est ille homo, qui dixit, tolle grabatum tuum, & ambula. Joan. 5. 12. Duo paralyticus dixerat: *qui me sanum fecit, ille mihi dixit: tolle grabatum tuum.* Illi verò non quarunt, quis est ille homo, qui morbum adeò pertinacem depulit; sed, quis est ille homo, qui dixit tibi, *tolle grabatum tuum.* Salutem impertisse, beneficii gloriam evulgasset; lectum sabbathò præcipere tollere, ad speciem virtutem minuebat: illa ergo callidè omittunt, quæ gloriosa; illa sollicitè indagant, quæ videbantur obscura. Naxera in Jol. 2. §. 52.

Nonne bene dicimus nos, quia Samaritanus es tu? Joan. 8. 48. Cur Judæi Jesum vocant Samaritanum? Rupert. l. 9. in Joan. pro eo, quòd apud Samaritanos bi-duo mansit, & docuit. Joan. 4. 40. ideò Dominum Samaritanum nuncuparunt. Oculos conjiciunt Judæi ad loquelam cum Samaritana; ut inde calumnientur: non tamen considerant mirabilem conversionem. Sylveira in Joan. 8. q. 11.

§. VII.

Observa cum malis etiam bona.

Percussit statuam in pedibus ejus. Dan. 2. 34. Lapis testam tangens, & statuam evertens, sunt, qui corrigere nesciunt, nec cõer-

cere peccantes. Debueras sanè parcere testæ; quam ferrum, æs, argentum, & aurum, non solum tolerandam, sed pretiosam, in statua reddebant. Quis enim in tanta metallorum, copia testam rimetur? Sed esto; testam tan-ge, si displicet in statua; sed ita eam frange, ut non totum pariter simulacrum comminuas: reprehende in iracundo furorem; sed non ideò prudentiam, scientiam, eloquentiam, nihili ducas. Parce tot virtutibus, dum uni non parcis vitio tot virtutibus coronato. - Putandi palmites in vite; sed viti parce: excutienda à paleis grana; non verò simul ex- exure. Oliva l. 9. Strom. Percussit statuam &c.

Si proximum peccantem videris, non hoc solum ipsius considerabis; sed & quæ fecit, aut facit probè, animadvert; per omnia expensens, & non particularia contredans. S. Basilus conc. de humilitate.

Vultis scire vim torcularium nostrorum? ut unum dicam, unde & ipsi murmurant, qui ea faciunt: quantæ, inquit, rapinæ temporibus nostris? quantæ pressuræ innocentium? quantæ expoliationes rerum alienarum? ita sanè in amurcam attenditis, quia rapiuntur res alienæ: in oleum non attenditis; quia dantur, & propria. S. August. in Pl. 80. explicans titulum pro torcularibus.

TITULUS III. OBSTINATIO.

§. I.

Symbola, & similitudines.

Num. 1.

Comparatur lapidi, petra &c.

Percutiens virgâ bis siliem. Num. 20. 11. Heu Domine Deus! quam durum est cor! non ab homine, sed à Deo; non tantum bis, sed centies, percussum est; & non emisit unam guttam, unam scilicet compunctionis lacrymam. S. Bonaventura l. 3. post D. Oct. Epiph.

Altare, altare. 3. Reg. 13. 2. Missus Propheta, ut sacrilegum regem converteret; relicto rege, sermonem convertit ad lapides dicens: *altare.* S. Chrysostr. Procem. in Il. cum lapide verba facis? etiam: quando rex est, minus compos sensum, quam lapis. Et audivit lapis; ipse lapis in scissuras diffractus est, & viciniam effudit: homo ille non exaudivit. apud Bæza t. 2. l. 8. c. 3. §. 38. Eadem verba S. Chrysostr. hic procem. priori in Il. apud Euseb. Persecut. Chr. t. 2. l. 11. sect. 1. sic referuntur: lapidem alloqueris? sic: quoniam lapide ipsò insensibilior rex. Audi altare. Audis? hæc dicit Dominus. Atque illico altare scissum est lapisque audivit: fractus est lapis, effudit libamen: quomodo non audivit homo?

Cor ejus indurabitur tanquam lapis; & stringetur quasi malleatoris incus. Job. 41. 15. Incus, quanto magis percuitur malleo, tanto magis stringitur, & induratur.

Auferam eis cor lapideum, & dabo eis cor carneum. Ezech. 11. 19. id est, non cor sine sensu; sed cor cum sensu. S. August. contra Faustum c. 4. Et lib. de gratia & libero arbitrio c. 14. quia lapis sine sensu est, cui comparatum est cor durum; cui, nisi carni sentienti cor intelligens debuit comparari. Et infra: cor lapideum non significat nisi durissimam voluntatem; & adversus Deum omnino inflexibile est. apud Cornelium hic.

Montes Israel, audite verbum Domini. Ezech. 36. 1. Quid vis divine vates? Loquere hominibus, non montibus. Ob Judæorum duriciam ad res insensibiles se contulit; ut homines multò illis insensibiliores esse significaret. Diez. Concionis auditor.

Contende iudicio adversum montes. Michæ 6. 1. Citantur hic montes ut rei; eò quod in montibus erecta fuerint, & culta, idola. Licet enim populus propriè sit reus; tamen, quia is durus, & rebellis, nolebat audire prophetas, & per eos lites, & iudicium Domini; hinc citantur montes, in quibus populus peccarat. q. d. vos ò montes insensibiles magis sensati estis, quam sensibiles Israelitæ. Vos enim sentitis vocem, & iussum Dei

creatoris veltri; eique obeditis, quem illi non sentiunt. Vos ergo cito, ut incolae vestros, qui rei sunt, representetis; ut ipsi per vos audiant, & cognoscant, justam meam litem, actionem, & querelam; seque reos fateantur, poeniteant, & veniam petant. Cornelius hic.

Dic, ut lapides isti panes fiant. Matth. 4. 3. Dat mihi homo lapides pro pane, & lutum pro fide. Quid est panis, quem desidero, nisi profectus animarum, contritio cordis, pro his praestat mihi homo lapides per cordis duritiam. Satiat me lutum per impoenitentiam, & vanam confidentiam. Propterea bene conquiri possum, quod quasi mater peperit eos cum dolore passionis meae in lucem; sed ipsi magis volunt esse in tenebris l. 6. revel. S. Brig. c. 19. verba Christi. Famenti in deserto Christo non nisi lapides in cibum offeruntur. Lapis durus est, & frigidus, alimento ineptus. Sic multi hoc tempore, dum eorum Christus estur salutem, & conversionem; non nisi ei cor rebelle, durum, lapideum, siccum apponunt. O si cor eorum lapideum fiat carneum! Marchantius D. 1. Quadr.

Alia ceciderunt in petrosa. Matth. 13. 5. Per petram designatur cor durum. Haymo hom. in D. Sexag. Petrosignificat duritiam cordis. V. Beda l. 2. hic.

Tollite lapidem. Joan. 11. 39. Peccator durior lapide. Baeza t. 2. l. 8. c. 3. §. 33. Lapis superpositus, qui jubetur auferri, duritia est cordis humani: quae, nisi praecepto Domini auferatur, resuscitari non potest mortuus in peccatis. Sim. Cals. l. 5. c. 15. hic de resuscit. Lazari.

Num. 2.

Obstinatio comparatur somno.

Heli jacebat in loco suo. 1. Reg. 3. 2. Sept. dormiebat. Ostenditur ejus negligentia, & remissio animi; qui tam gravibus minis, velut tonitruis, de caelo terretis non vigilavit. Mendoza hic.

Ab increpatione tua Deus Jacob dormitaverunt, qui ascenderunt equos. Pl. 75. 7. Non minus difficile videtur, ut is, qui damnatorum poenas considerat, peccatis inhaereat; quam si quisquam indomitum equum vellet, magno strepitu auribus insonante, placidos nihilo minus somnos capter. S. August. in Pl. 75. attendat charitas, rem tremendam dico: increpatione strepitum habet, strepitus expurgati homines solet facere. Ecce quo somno dormitavit ille Pharaon, qui ascendeat equos: non enim vigilabat in corde; quia de increpatione durum habebat cor: duritia enim cordis obdormitio est. Pinna in Eccl. 1. Ethol. 8.

Dormiebat sopore gravi. Jon. 1. 5. Inter tonitrua, nec tempestas, nec venti validi, eum excitaverunt. Imago peccatoris obstinati.

Num. 3.

Alia Symbola ex Veteri, & Novo.

Dedit vobis Dominus, oculos videntes, & aures, quae possunt audire. Deut. 29. 4. Non quasi Hebraei non haberent oculos, aut non vidissent portenta, & beneficia sibi à Deo praestita; sed quod videntes, & audientes ea, quasi non viderent, & non audirent: quia ea non aestimabant; nec inde ad amorem obedientiam, & laudem Dei, assurgebant. Deus ergo non dedit eis aures, cor, & oculos videntes: quia ipsi ea occluserunt illuminationi, & gratiae Dei. Cornelius hic.

Ipsi fuerunt rebelles lumini. Job. 24. 13. Similes quibusdam Aethiopiis, de quibus testatur Plinius, Herodotus; quod inimici sunt solis; quodque ad ortum, & occasum, maledictionibus ipsum impetant: nigris enim his populis nox nigra perplacet. Joan. 3. 19. *lux venit in Mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem.* Marchantius D. Pass.

Descendi in hortum nucum. Cant. 6. 10. Nux, vel fractio nucis, symbolum & perfectae patientiae illorum, qui animas Christo lucrari, & despondere satagunt: praesertim illas, quae callum in perfidia, aut vitio aliquo longa peccandi consuetudine obduxere; ut callus hic suaviter, & sensim, referretur. Hortus nucum est anima sancta, patiens, & perfecta; praesertim quae assidue laborat in conversione peccatorum durorum: quales sunt Judaei, haeretici, concubinarij &c. Cornelius hic.

Sardi audiunt. Matth. 11. 5. Finge aliquid, qui nec maximarum campanarum sonum, nec bellicorum tormentorum boatum, nec tubarum clangorem, audire queat: an non ille littore surdior dicendus est? Hoc ipsum de peccatore quovis sentiendum est; cujus tanta surditas est, ut nec terribiles extremi iudicii verbas, nec maximarum caeli campanarum strepitum, misericordiae, inquam, & justitiae, omnibus horis auribus nostris insonantium; imò nec divinarum quidem comminationum tonitrua, audire queat: adeo, ut peccator ad Dominum jam conversus illud Pl. 37. 14. merito usurpare possit: *ego tanquam surdus, non audiebam.* Bessius D. 2. Adv.

Ite in castellum, &c. Matth. 21. 2. Castellum, quod contra Dominum, & ejus Discipulos, est animus obstinatus, propria deditus voluntati. Duo discipuli ad eum missi sunt spes, & timor. Petrus Dam. s. in Dom. Palmar. Quod est hoc castellum, nisi cor humanum? quod, priusquam Dominus ad illud veniat, cupiditatis fossa vallatur, muroque obstinationis clauditur; atque in interiori latitudine sua Babylonica turres erigitur. S. Bernardus in Als. B. V. l. 5.

Quatriduanus est &c. Joan. 11. 39. Latet in Lazari resuscitatione spiritualis suscitatio peccatoris: Lazarus namque quatriduanus, foetidus, & sepultus, peccatoris typum gerit, non cujusque; sed obstinati, indurati, corrupti:

pti: in quo ratio, mens, sensus, synderesis vitio sepulta sunt. Quatriduanus est: quoniam quatuor dies in peccato habet, scilicet consensum, opus, consuetudinem, & contemptum. S. Thom. Vill. f. 6. D. 4. Quadr.

Secundum duritiam tuam &c. Rom. 2. 5. Cor durum in Scripturis dici videtur, cum mens humana, velut cera, frigore iniquitatis obstricta, signaculum imaginis divinae non recipit. Origenes lib. 2. hic.

Ecce sto ad ostium. Apoc. 3. 20. Joachim Abb. quasi ostium quoddam apposta est duritia nostra inter Deum & nos; ut videatur non valere omnipotens ad corda nostra venire, secundum illud Evangelii: *non potuit ibi* (id est, in Nazareth) *virtutes multas facere, propter incredulitatem eorum.* Nonne Christus ad Discipulos ingressus *januis clausis.* Joan. 20. 19. cur hic pulsans stat ad ostium? quis ingressum impedit? duritia, & obstinatio humani cordis in malo, sic ostium claudit; ut ad illud Jesus non habeat ostium. *Quae conventio Christi ad Belial?* 2. Cor. 6. 15. non enim in una sede morari possunt, Deus, & demon. Sylveira hic.

Ex Variis.

Figulus tenero in luto quamvis superinducit figuram, fingit, refingit, format, obliterat: at postquam exsiccatum induruit, quam reformet, citius franget. Naxera in Jos. 22. §. 17.

Medicorum dogma est: post paroxysmum febrilem observandum, quomodo corpus se habeat: an extenuetur vel maneat in priore statu. Si enim permaneat, nec extenuetur; crisis est, febrem fore longam, vel lethalem. Ita Hippocrates l. 2. Aphor. 28. Et quid dices de peccatore, cui Deus per Evangelium, per Concionatores, per lectionem librorum, per internum conscientiae remorsum, febrem immitit; ut cohorrescat ad memoriam futuri iudicii: ad haec tamen nihil extenuari, nihil remittere de malitia, perseverare in pristino statu vitiose vitae; dicere hunc sanum, aut laborate paroxysmo, qui salutem promittat? Joan. Schönleben Disc. 26. D. 24. Pent.

§. II.

Obstinati actus, & effectus.

Surgite, egredimini de loco isto - & visus est eis quasi ludens loqui. Gen. 19. 14. Sicque concremati sunt. Instantissime conabatur Loth duos illos juvenes generos suos secum Sodomis abstrahere. Sed, ut ait glossa: pravæ consuetudinis amor eos ligaverat. O quot hodie pertinaces in orbe peccatores! qui, quia ex tot concionibus non corriguntur, Inferni ignibus comburentur. Diez conc. 2. in Communi MM.

Amovit lapidem, quò puteus claudebatur. Gen. 29. 10. Grex Rachelis non poterat bibere, priusquam Jacob putei lapidem revolveret: sic, nisi Deus de corde tollat obstinationem, flere nequimus. Holofernes aquæ

ductus occludit. Judith. 7. 6. Stella de cont. Mundi p. 1. c. 60.

Noluit intelligere, ut bene ageret. Pl. 35. 4. Monemur nec respiscimus; terremur, nec timemus; cœdimur, & perimus; morimur, & peccamus. Olival. 9. Strom. §. noluit intelligere &c.

Querit derisor sapientiam, & non invenit. Proverb. 14. 6. Janfenius q. d. derisor, id est, qui longò tempore non acquievit sapientum salutaribus monitis; sed etiam inveteratâ malitiâ obstitit veritati, & sapientiæ; iussu Dei iudicio incidens in tribulationes, & angustias; atque ob id quærens sapiens consilium, quò evadat urgentia mala; frequentè non invenit sapientiam sibi bene consulentem; sed suis consiliis finitur semper in pejora prolabi. Cornel. hic.

Plus proficit correctio apud prudentem, quàm centum plage apud stultum. Prov. 17. 10. q. d. vir prudens ob divinas comminationes corde conteritur, & respiscit: stultus verò nò fame quidem, aut aliâ clade pulsatus sentit, aut ad frugem se convertit; sed in malitiâ obstinatè persistit. Ratio hujus sententiæ: quòd prudens sequatur ductum rectæ rationis. Itaque si verâ ratione ostendas eum errasse; veritati, & rationi, cedit; erratum agnoscat, & corrigit. Stultus verò non sequitur ductum rationis; sed phantasiæ, & concupiscentiæ: cui quia mordicus adheret, hinc ab ea non nisi multis verberibus avelli potest. Sicut canis os rodens, ab eo non nisi multis plagis avelli se finit. Tales sunt impii, de quibus queritur Jeremias 5. 3. *percussisti eos, & non doluerunt* &c. Cornelius hic.

Impius, cum in profundum venerit contemnit. Prov. 18. 3. peccare, id est, non curat peccare. Vel contemnit se: quia pro quolibet vili dat se; ut avarus pro obolo, luxuriosus pro momentanea voluptate, superbu pro vanissima laude. Vel, contemnit Deum: quia à peccatis absorptus ipsum nec veretur, nec timet. Hugo Card. hic. Profundum malorum obstinatio est; induratio, desperatio, contumacia rebellio mentis est: in quod profundum cum quispiam venerit; contemnit Deum, contemnit seipsum, contemnit virtutem, contemnit gloriam, contemnit & penam; contemnit monitus salutare; contemnit omnem semitam, & compendia, redeundi. Sim. Cais. l. 13. c. 5.

Peccatum, quod pœnitentiæ lamento non diluitur, peccatum simul est, & causa peccati: quia ex illo oritur, unde adhuc peccatoris animus altiùs obligetur. S. Gregor. hom. 11. in Ezech. c. 3.

Ciconiæ, quæ in turribus, & campanariis Ecclesiarum, nidificantes, cum quotidie audiant pro mortuis pulsari campanas; nec avolant, nec terrentur: quia illas assidue audiunt. Sic obstinati peccatores, cum quotidie pro mortuis audiant pulsari campanas, consuetudine illâ sonitus timorem amiserunt. Diez.

Mors.

§. III.